

Womhaj Bóh!

Cziklo 30.

23. julija.

Lětnik 3.

1893.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždy ƚobotu w Smolerjez knihiczišcezeru w Budyschinje a ƚu tam dostacž sa štwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

8. njedzela po ƚwj. Trojizy.

Mat. 5, 17. 18: „Wy ƚebi njetriebacze pomyšlicž, so ƚym ja pšichšoł sačoń a profetow saniczič. Ja njejšym pšichšoł saniczič, ale dopjelnicž. Pšichetož sawěrnje, ja praju wam: dokelž nješanđe njebo a semja, tež niz jene pišmicžko, tež niz jedyn punkczik wot sačońja njebudze sańcž, hacž ƚo wschitke wězy stanu.

Dopjelnicž chze tón Anjes tón zply sačoń a profetow. To je wulkotne a krašne ƚowo. Kšchesczijanstwo dyrbi dopjelnjenje a pšektrašnienie židowstwa, niz saniczenie teho ƚameho bycz. Nowy sačoń dyrbi tón stary wotkrycz a dokonjecž, kaž wón hižo w starym leži, jako w czele dušcha, w pišmitu duch. A njeje Jesuž, tón Anjes, na ƚebi a pšches ƚebje sačoń a profetow dopjelnič? Hdžeha je jena kašnja, kotruž njeby wón dđeržal? Hdžeha cžlowječ, tiž by móhl jemu hrěcha dowjescz? Hdžeha je wěšczenje, kotrež njeby w nim a pšches njeho do žiwjenja stupiło? Njedyrbjesche Filipus Nathanaelej wobšwědczič: Wy ƚmy teho namakali, wot kotrehož Mójšaž w sačońju a profetojo ƚu pišali, Jesuža, Josefoweho ƚyna i Nazareta? (Jan. 1, 45.) Haj wschač, njemjerwi ƚo nowy sačoń wot tajkich šchpruchow stareho ƚluba, kotrež ƚu w Kšrystužu haj a hamjen šczinjene? Šsamo waschnja a nałožki stareho ƚluba, Boža ƚlužba se ƚwojimi woporami, koprowy had, hamt wyschšcheho měšchnika, šabbath a ƚwojate dny stareho ƚluba, njejšu wone wschitke w nim ƚo prawje dopjelnič a dočoniak? Wón je sačoń a profetow dđeržal kaž žadyn druhi, we wschěch jeho dželach. Ale wón njechascze jenož na ƚebi jón dopjelnicž: tež w jeho wošadze dyrbjesche

wón dopjelnicž. Jeho duch dyrbjesche w nich cželne štutki moricž a noweho cžlowjeka štworicž, tiž je po Božy štworjeny w wěrnej prawdošczi a šwjatošczi. Žive sačońje, na kotrychž kóždy Jesužoweho Duča pošnaje, dyrbjachu jeho wuczomnizy bycz. ƚola nich dyrbjesche rěčacž: Ja móžu wschitko pšches teho, tiž mje dopjelni, to je, pšches Kšrystuža; ja mam špodobanje na Božim sačońju po šnutškownyh cžlowjeku. (Fil. 4, 13; Rom. 7, 22.) Šanowe ƚowo: To je ta lubošcz i Bohu, so my jeho kašnje dđeržimy a jeho kašnje njejšu cžežke (1. Jan. 5, 3) dyrbjachu woni i ƚwojemu ƚowu šczinič. A woprawdže tón, tiž steji w wutrobnej wěry do ƚwojeho šbožnika, to tež samóže. Wěra praji jemu kóždy džen, kač wjele je Kšrytuž sa njeho cžinič a džačownošcz njemóže ƚo teho wostajicž, so by se ƚwěrnym kšodzenjom po Božim sačońju jemu sa to sašo lubošcz njewopokasala. Tak njeje sačoń sa wěryazeho kšchesczijana žane cžežke brěmjo wjazny, ale ƚlódke wješele a wschědne špodobanje. Wón cžini nětko telko dobreho, jako by wón chzyl i tym ƚebi šbožnošč jašlužicž, a tola nječini wón žadyn ƚwojich štutkow w tym mēnjenju, so ƚebi i nim šbožnošč jašluži, tola cžini wón wschitko, šchtož cžini, jeno teho dla, dokelž je hižo šbožny.

Tak dopjelni tón Anjes hišcže pšchezo pšches ƚwojeho Duča we wěryaznyh sačoń a profetow a tak budže wón woboje pšchezo dale dopjelnicž, hacž budže žyla semja polna pošnacža a cžescze teho Anjesa, hacž budže Kšrytužowy Duch wulaty na wscho cželo a tón Anjes jenož jedyn a jeho mjeno jenož jene. Hacž do kónza šwěta džeja te ƚłowa: Wy njetriebacze ƚebi pomyšlicž, so ƚym ja pšichšoł,

faniczić tón sakón a tych profetow; ja njejsym pschischoł faniczić, ale dopjelnicz. Njech nichtón teho dla njepraji, so njeje trjeba, Boži sakón dzeržecz. Wěra, hdyž žanych skutkow nima, je morwa. Njech nichtón njepraji, so njeje možno, Bože kasnje dzeržecz. Po dokonjanym waschnju drje, kaž je Boži Ssyn sakón dopjelnič, a kaž jandželjo kóždy czaš Knjesowu wolu cžinja, tak njemóže žadny i pschinarodženyh hrěchom wobdaty cžlowjeť je dzeržecz, ale po tej mozy, kotruž tón Knjes nam dawa a po tej měrje, kotruž wón šebi wot naš žada, nješmė a njedyrbi nichtón na možnosći sadwělowacž.

A to cžim mjenje, doleť sakón budže tracž tať doľho, hacž nješandže njebjó a semja, to rěka, hacž je Bóh tón Knjes šwoje wotpohladanja dozpiť i tymi cžlowjekami a wscho nowe budže pod nowymi njebjěšami a na nowej semi. Hdyž to pať wěšte je, so Šhrystuž njehašče sakón faniczić, a so njebudže nihdy, tať doľho hacž w tutej cžaknosći kłodžimy, fanicženy: o tať krašny, tať wažny dyrbi šo sakón nam šdacž, i taťkej hšubotej cžescžu dyrbi naš napjelnicz, tať dyrbi potom sakón w ewangelionje a ewangelion w sakonju našča wuprawa a naščeho žiwjenja nadawť bycž a wostacž štajnje a pschezo!

Duž njech je nam luby a drohi sakón naščeho njebjěšeho Wótza a Knjesa! Njech je wón našče šlónzo wo dnjo a našča hwěšda w nozy, njech šo jeho dzeržimy wschědny džen a njedželu, pschi džěli a pschi wotpoczowanju, w wješelu a w šrudobje, njech je nam štajnje pschěd woczomaj a pschěde wschittim w wutrobje! Derje nam, hdyž je tež nam kóžde wot wěcžnyh žadanjow naščeho Boha w sakonju šwjate a njeroštorhnlive! Derje nam, hdyž tež my i psalmom prajimy: Tvoju wolu, mój Božo, cžinju ja rad a twój sakón mam ja šriedž šwojeje wutroby; haj derje temu cžlowjekej, kiž ma lubosć i sakonju teho Knjesa a myšli na jeho sakón wodnjo a w nozy. Šamjen!

Justus Jonas.

R jeho 400lětnemu narodnemu dnjej.

Šo němškim wot Š.

(Šofracžowanje.)

Jonas tež wulkemu reformatorej šwěru i bokej štejesche, jako tón w lěcže 1527 do cžezteje cžělnjeje a duchowneje nusy pschińdže. Wěšče to džen w šapoczattu julija, jako na Luthera nawalnosć krowě i wutrobje pschińdže, a to tať šylnje, so šebi Luther myšlesche, so cže jeho tón Knjes se žiwjenja wotwołacž. Wón džěšče i šwojemu špowjednemu wótzej Bugenhagenej a potom i doktorej Šonašej a i nim do šahrody. Tam něšotre hodžiny wosta. Š cžeztej wutrobu a wulkej šrudobu běšče wón pschischoł. Šako pať běšče šo se šwojim šwěrnym pschěcželom rošrěcžowal, bė jemu kóždcho wokoło wutroby; wón jeho na wjecžor i šebi pschěprošty. Šonas pschińdže; Luther pať njemóžesche ša blidom šedžo wostacž, doleť jemu pschezo w wuschomaj šchumjesche. Wón džěšče teho dla i Šonašom šako do šwojeje komorki. Šonas powjeda wo tym:

„Šako ja pschěš próh šupich, wón do njemozhy padže a mi pschiwola: „D knjes doktoro, mi je hubjenje; wodu jow abo šchtož macže.“ Ša naštróžany hornž se šymnej wodu došazech; tu wodu jemu pschěš šlowu a šhribjet linny. Wón šapoczča šo modlicž: „Mój luby Božo, hdyž cžzesch tať mēcž, šo je to ta hodžina, kotruž šy mi postajit, dha njech šo twoja hnadna wola štanje.“ Wón šo dale se wschěj nutrnosćju modlesche. Šekar pschińdže a jemu nadžiju cžinjěšče, tež Bugenhagen dónidže. Wón šako do njemozhy padže; wona pať kšěšje nimo džěšče a cži pschěcželjo po léšarjowej pschikašni woteridžechu, šo by kšory špacž móhł. Na druhi džen běšče Lutherej lěpje a wón móžesche šako štanycž.“

Šako Šonas jeho wopyta, praji wón:

„Wczeramšči džen dyrbyju ja w pomjattu wobšhowacž; ja šym wčžera w dobrej šchuli pobyl. Tón Knjes postoreči do hele a wumjedže šako. Tón Knjes mori a da žiwjenje. Šschetož wón je Knjes wumrjecža a žiwjenja. Šemu budž kšwalba a cžescž do wěcžnosćje.“

W tym cžasju, jako mēšesche Luther taťke cžezte cžerpjenje pschětracž, w Wittenbergu mór wudyrri. Na kurwjerčowu pschikašnju bu universita do Šeny pschěpokožena. Luther a Bugenhagen wostaschtať w Wittenbergu. Šonas pať džěšče, šo by šo wot šwojeho cžerpjenja wuhoyit, do Nordhausena. Tam jemu Luther hšucžišcho pišasche. W jennyh lišcže šteji: „Ach, šo byšcže wy tola wschitžy šako jow byli! My šmy šo i temu Knjesej wołali,

šo cžyť tu cžezku cžwilu prjecž wsacž a šo šda, kaž by naš wu-šhšcžecž cžyť.“ W druhim lišcže pišče:

„Ša šo wješelu, mój Šonašo, a džakuju šo Šhrystušej, šo je šo nad Tebi šmilik a Šči wotšhorjecž dať. Tež prošču, šo cžyť šwojemu šcutkej i pomozhy bycž; pschetož ja šebi nicžo bóle njěžadam hacž to, šo byšcže, hdyž ja wumru, i najmjeišča wy žiwi wostali.“

Šschěcželaj šako hromadže pschińdžěschtať a něšto šo doľhi cšaš hižo pschihotowany šcutk šapoczča: přěnja žyřtwiška a šchulška wišitazija w Šakškej, pschi kotrež mēšesche doktor Šonas šobu šcutkowacž. Šchi tej wišitaziji šo wschelake wupokasa, šchtož mēšesche šo pscheměnicž; tež pschi tym doktor Šonas i radu a je šcutkom pomhašče. Našpomnicž šo tež dyrbi, šo běšče wón naj-šriedny i temu postajeny, mały katechismus šobu napišacž pomhačž. Wón běšče tón, kotryž Luthera nawabi, tón šcutk šam do ruki wsacž a tať je Lutherowy mały katechismus nastal, kotryž je nimo biblije najwjažny i wobtwjerdženju ewangelšeske wuczby a i jeje šrosymjenju pomhať. Šonas wo katechismu praji: „Lutherowy katechismus je mała knižka ša 6 pjenješkow; tyšaz šwětow pať jón šaplacžicž njemóže.“ Ša knižka šo tež dženska hišcže šestariša njeje; wulki šawišnať Leopold i Šanke wo njej praji:

„Lutherowy mały katechismus je runje tať džěcžazeho kaž hšuboteho myšljenja. Šbožowny tón, kotryž šwoju dušču i njeho našcžuje, kotryž šo jeho dzerži. Wón ma njěšchodny trošcht w kóždym wotomiknjenju, šady loškeho šchlewjerja jadro wěrnosćje, na kotrymž ma tež najmudrišči tych mudryh došcž.“

Něť pschińdže šejm w Augsburgu 1530, na kotrymž šo „Augsburgške wěrnwšnacže“ pschěpoda. Šschěš tuto šhromadne wušnacže šwojeje wěry šo ewangelšy pošplynjeni a pošběhnjeni cžujachu; woni něšto hromadže romškej žyřtwi jako nowa žyřkej napšchecžimo šupichu. Romšy pať jich ša to pschipošnacž njehachu a na šejmje hišcže špytachu te džěšne šawy šako i žyřtwju šjenocžicž. Ewangelšich wěž wjedžesche Melanchthon; Šonas wo wschittich wuradženjach Lutherej pišasche. W lišcže wón pišče:

„Knjes Šilip Melanchthon artikle šestajuje, wo kotrychž tu jednamy a kotrež Tebi pošcželemy, šo by je pschěhladať a nam šwoju myšl šjewit. Moja myšl je, cže, luby wótče, Šhrysta dla prošcž, šo cžyť je najdrobnišcho pschěhladač, doleť šo wo najwjažnišche něžy jedna. Šschetož Tebe je tón Knjes wošebje i wulkimi darami wuhotowal. Knjes Šilip je pschi najlěšchich wotpohladach pschějara bojašny a mjehleje wutroby. Ša bych rady cžyť, šo by Šy Melanchthonej pišal, tať hušto hacž možno. Wěž, wo kotruž šo jedna, jeho i cžakami šrudneho cžini. My jemu rěcžimy, šo by, šebi psaltr wsawišči, i Davidowymi a druhimi, niž šam se šwojimi šlowami wo tym i Bohom rěcžal; ale wón je pschějara hnuty.“

Hdyž běchu šo i Augsburga domoj wrócžili, w Wittenbergu wot Boha požohnowany šcutk po měrnym pučžu dale džěšče, ale wonkach šo njeměrne žoľmy šběhachu. Šak jednašče šo w lěcže 1536 wo tym, hacž cžzedža ewangelšy na wot bamža powołany šonzil pschińcž abo niž. Šonas tešdom w Wittenbergu njebė; duž jemu Melanchthon pišasche: „Ach, šo by Šy tola pschińcž a našchemu wušokodostojnemu wótzej Lutherej něšchto trošchta pschinjěšcž móhł! Šschetož nicžo njeje bóle trošchtowaze, hacž hdyž šo cžlowjeť i pobožnym a lubym wušokowobhnadženym mužom šěndže. Bješ druhim šym tu i křotka napišal našče pschicžiny, cžeho dla šonzil wotpokasamy. Wuhšadkuj a wulož te pišmo ludej, hdyž jo w Wittenbergu wudamy. Šschetož ta wěž njetryjeba jenož mudrych a rošwucženych mužů, ale tež rěcžniša pošneho mozy i daloko-šlincžatym hšoškom. Hušto mi Tvoje přědowanja, luby Šonašo, pobrachuja, kaž tež Tvoja šwěrna a mudra rada.“

Do tych mēštow, w kotrychž běšče šo ewangelijon šakorjenit, škusšesche Halle. Ale tón nowy duch dyrbjesche šo podcžišcžecž, tať cžyšchtať to kurwjerč Mainški a aržybškop Magdeburgšti, kotremuž mēšto Halle škusšesche. Aržybškop pať trjebašče wjele pjenješ a mēšto Halle dyrbjesche 22,000 šchěšnatow pschidačž. Wobhdlerjo šo i temu šwólšniwi wuprajichu, jeli šo šo jim ewangelške přědowanje dowoli. Šo šo jim tež dowoli a doktor Šonas pschińdže do Halle; i wopřědka wschaf cžyčchu jeho jenož na 4 lěta i Wittenberga pušcžicž. Ščiči pjatť 1541 tam přěni křocž přědowasche a tať šo doľho podcžišcžěšane nowe žiwjenje i mozu wudoby. Š ewangelškej Božej šlužbu běšče šo w jenej žyřtwi šapoczatt šcžinik; bóršy dyrbjesche šo druga a šcěža i temu wsacž.

Doktor Šonas šcutkowasche i wulkim žohnowanjom a mēšcžan-

ifa rada kurmjercha proshesche, městu šwěrneho duschowpastyrja, pšes kotrehož wěrykthrobloscz ƚo zyle město natwarjesche, zyle pšewostajicz; Luther ja město Halle rěczjesche a kurmjerch próstwu wuřhšcha. Reformator pišasche mēschczjanškej radže: „Wěscze, so my doktora Jonáša, mojeho lubeho knjela a pšeczeła, njerady wot ƚo puschczimy a so bych jeho rady hiščcze wokoło ƚebje mē. Tajzy šwěrne, cziszczi předarjo ƚu drošy, to wšchědnje nashonimy.“

Najbóle bēšche Melanchthonej teho žel, so Jonáš wjazy w Wittenbergu njebē. Wón pišasche: „Kunjež zyrkej tež na druhich městnach dobrych wodzerjom trjeba, wón tola ƚwoje žadanje po Jonášu podczisčczecz njemōže. Pšchetōž hdy by wón w Wittenbergu byl, by pomhał, so by wšchelake hinašche bylo.“ W druhim liščje wón pišche: „Dwazeczi lēt, mōj Jonáš, ƚmy wo najwuschšchich wēzach wuradžujō pšecczinikōj. Těho dla mje jačo roshladneho muža šnajesch. Ja ƚym Tebi pšchezo zylu ƚwoju wutrobu wotewrił a ƚym šwuczeny wšchitke moje staroscze do Twojeje wutroby wuřypacz. Dofelž mje po tajkim šnajesch, budžesch Ty, hdyž dyrbiš dołho na list wote mnje czakacz, ƚebi myřlicz, so ƚym wořebite wotdzerjenje mē. Šnēw nashich pšecczinikōm, kotřiz chzedža najradšcho šwēzu ewangelija wahařnyčz a nař wšchitkich šaniczicž, je Bohužel tež druhich ludži twjerdšchich šczinik. To budž Bohu šczōzene!“

(Štōnczenje.)

Witowanje i parlemi.

Po Frommelu.

Ma jenyj mojich šastoinškich puczowanjom šalēse pšchepuz do želešnicžneho wosa a ƚyny ƚo ƚe mni. Pořasujō na mōj ƚofr wón džesch: „Wy drje šcze pšchepuz.“ „Wěscze“, jemu wotmolwich, „wikuju i parlemi.“ „Š parlemi?“ ƚo wón woprašča, „dha budžecze w nashich štronach mačo šařkuzicž.“ „Těho ƚo tež boju“, džach dale, „a to je czim džiwnišcho, dofelž darmo a bjes pjenješ pšchewawam“. Jačo nētš jemu rořestajich, wo ƚotru krařnu parlu ƚo jedna (Mat. 13, 45. 46), wón krotko wotmolwi: „Ršchesczjanške dobre poczinki ƚebi wyřoko wažu, ale wuczbow, bohōřkowskich, duchownych wuczbow mōžu tradacz“. Duž jemu šnapšchecziwich: „Dofelž ƚmōj wobaj pšchepuzaj, wēmoj, so w nashich knihach wudawki nihdy njeřmēdža wjetšche bycz hač dołhody, hdyž njechamy napōřledku bankrot czinicž. Dobre poczinki pař ƚu lute wudawki: ty dyrbiš lubowacz, ty dyrbiš bližšchemu ƚkuzicž, ty dyrbiš pomhačz, to ƚu lute wudawki zylu džen a ƚōždy człowjeř, kotrehož šetkam, ma ƚebi wote mnje žadacz, so dyrbju jeho lubowacz — ja ƚo wař prařcham, hdyž pšchindu dołhody ƚem?“

„Se ƚamospokojnoscze“, wón wotmolwi. „D haj“, ja džach, „šnajū wēru ƚamospokojnoscze, wēru tamneho muža, kiž džesch: „Ja ƚo czi džakuju, Božo, so njeřšym ƚaž druřy ludžo.“ Ale hdyž ƚo nētšo wjeczōr město ƚamospokojnoscze ƚam hañbowacz dyrbju, dofelž je ƚo mō'a ƚamřna hotowa luboscž tař rucze wudala, hdyž dla luteho dołha bankrot hrořy, šcho dha potom. Duž dyrbja moje dołhody wot drugeho pšchincž, wot horjekach, wot teho, kiž je ƚam ta luboscž. To je ta luboscž, niž so ƚmy my Boha lubowali, ale so je wón nař lubował. Lubujmy jeho — to ƚu te wudawki; pšchetōž wón je nař prjedy lubował — to ƚu te dołhody. To ƚu te wuczby, wēra a ewangelijon wo Rřhryřtuřu, te dołhody, kotrychž njemōžemy tradacz. Šeli so je wón mi džeschacz tawřnt puntow darik we wodawanju, dha mōžu ja što krosčkow daricz a wodawam ƚwojemu bratřej. Daro šcze jo dostali, daro jo tež dajcze.“

Maczerny list džowzy, kiž pola křuthch knježich ƚkuzesche.

(Po němřkim.)

Ja ƚym twōj list dostała, moja luba džowřa. Ty w nim jara šczōřich, so ƚu twōji knježa jara křucz i wobožni a so woni, runjež wšchitku prózu nałōžujesch, ženje špokojom njeřbu. Šeli woprawdže tař, je mi teho žel. Tola pař na žane wachnje twoje pšchewawacze, so chzesch ƚkuzbu do czařa wopuschczicž, ša dobre špōřnacž njemōžu a tebi to zyle wotradžam. Twōj knješ mē to prawo, ƚebi tebe wrōczō žadacz a hdyž njeby dobrowōlnje pšchicřčta, mōhł tebe ƚ temu nuřowacz. Potom pař mēla ƚo hiščcze hubjeřšcho. Wutraj i mērom, pšchetōž Bōh luby Rņjes chze, so bychmy niž jenož dobrym a mēnym knježim, ale tež ƚym pōddani byli. Ja chzu wēricž, so ty lēnja a njerodna njeřby, tař so mōhłe twoje knjeřstwo i prawom njeřpokojne i tobu bycz. Ale

ƚaž ƚo šda, chzedža woni i dypkom a nanajdrobnišcho wšchitko bjes šmyřka mēcz. Duž mōže bycz, so mōhlo nēřcho, šchož ƚy po twojej myřli najlěpje czinika, hiščcze lēřsche bycz. A dofelž ƚo twoja knjeni prózuje, tebi wšchitko rořpōřacz, tebi nicžo šchodžicž njebudže, so tebi wona na ruzy hlada a žaneho šmyřka njeřchepuschczi. Ty budžesch na to wachnje wuschitniřcha a ƚo na džēlanje a porjad šwucziřch, šchož mōže tebi pōdžicřcho i wulkim wužitkom bycz.

Njech tebe junřcōž porōř bjes winy trjehi, dha jōn ƚnano drugi křōcz dostała njeřby, hdyž by jōn šařkuzika. Šczōřobni to ƚwojim knježim, hdyž hewat i nimi derje czinja, wšchitko tař jara ša što wšacz njeřmēdža. Jačo pōddani dyrbja šczēřplivi bycz. Pšchi tych wšchelakich staroscžach, pšchi tych hnēwanjach a pšchi tej řrudobje, kotřuz maja hospodarjo a hospōřy huřto w ƚwojim powořanju, njemōža pšchezo tař wjeřeli bycz. Šczōřobni, kotřiz wot wšchitkich tych staroscžow nicžo nječuju, dyrbja ƚwojich knježich w jich wobožnosczi šterje wobžarowacz. Hladaj ƚo wořebje, so njeby pšes njeřchicřtojne wurēcžowanje a trōžlanje jich ƚ hnēwu wabila — potom budžesch ƚebi wēřcze i czařom jich luboscž dohycž. Na ƚōždy pad pař budžesch ƚo ƚacz, jeli so moju maczeru radu njewobředžujesch. Twoja cze lubowaza macž M. W.

Šhubjene, ale šažo namafane.

Wot ř. W.

Šnata pilna džēlaczerka na poli šnutřkowneho miřionřtwa, Elisabeth řry, kotřaz bu ša tawřnty řhudnyh i jatnyh dobroczelka, mēřesche křutu a njeřhabřazu wēru do mozy Bōžeho ƚłowa. Těho dla tež małe knihi wuda i tym napřřmom: „Wšchēdne teksty“. Te knihi by wona wšchudžom rořdawala, hdyž by ƚo jej škadnoscz pōřicžila, wořebnym tař derje ƚaž roboczanam a džēlaczerjam. Šene da wona ƚwojemu wnukēj, kotřuz pař je w blisřosczi wřby řhubi. Wšchitko pytanje bē pōdarmo a młōdženž mačo řrudny njebē, dofelž bēchu jemu woznyne knihi wulzy wařne. Šakle pōdžicřcho bē šažo nēřcho wo nich řkřšchecž a wo tym wulkim dohřtku, kotřuz bēchu řhudej ƚwōjbje pšchijnjeřle. Šedyn džen pšchindže lēkar tamneje wřby ƚ ƚwojemu pšcheczelej, ƚ duchownemu a prořesche jeho, so chzřł tola žonu wopytacž, kotřaz zyle na ƚōždu wořady bydlesche. Šeje muž bēšche jačo bjesbōžny człowjeř řnaty a wo jeho žonje ƚebi tež hrořne wēzy powjedachu. Lēkar prař:

„Ty budžesch jeju zyle hinašchegu namafacz, hač bēřhtaj prjedy. Šchož žonu nastupa, mōže ƚo i wērnoscžu prařicž: Šaw je ƚo jehnio šczinik.“

Duchowny džēšche do teho doma a jo woprawdže tajke namafa, ƚaž bēšche jemu jeho pšcheczel prařik. Žona ležesche na řhorōřu — kotřēž bēšche po řdaczu tež jejne řmjertne řožo. Hdyž bēšche nēřcho i řhorej pōřeczal, wona špody ƚłowaka knihi wuczēze, kotřēž řararjej pōda. Ma přēnim řopjenku bēšche lēdy hiščcze czitacz: „Wšchēdne teksty wot Elisabeth řry“, tař jara bēchu te knihi trjebane. Ta žona jemu powjedasche:

„Moja džowřa je tu knihu namafala a domoj pšchijnjeřla. My ƚmy w nich czitali a wone buchu nam džen a lubšche a to wopřchijecze tych knihow je po nēczim do nashcho džiwjeho a bjesbōžneho doma dořpōřne pšchemēnjenje pšchijnjeřlo.“

Šarar tu žonu wjazy huřto wopytacž njemōžesche; wona bōřy pōřna radořcze a mēra w tym Rņjesu wumřje, kotrehož bēšche jačo ƚwojeho řbōžnika řelnała.

Šam je wšchitkim jařne, cžeho dla je młōdženž te knihi řhubicž dyrbjał.

Rořhlad w nashim czařu.

Šatōň dla powjetřchenja wōřřta je ƚo wot řhēžōřřtwoweho řejma pšchijał. Ša njōn ƚłōřowachu řonservativni, řhēžōřřtwowa řtrona, nazonalliberalni, řwobodomřřšne řjenoczenřtvo, Polazy, němřka reformřka řtrona, hrabja Bismarck, přnyž Carolath, Ahlwardt. Daj to Bōh tōn Rņjes, so by nowy řatōň ƚ řbožu wōřznego kraja byl.

Njedōřahanje řłōtneje pizy je w wjele řtronach jara wulke. Duž je w Šakřej knježēřřtvo wobřamřlo, pizu a řlanje nakupicž a potřebnym ratarjam po tunjej pšaczijnje pšchewawacz abo na pōřczōřtku pšchewostajicz. Weimarřke knježēřřtvo je teho dla 400,000 řřivnow jačo pōřczōřtku řhudym wořadam řwoliko.

Rhēžōř je ƚo i řhēžōřtu na rañřche morjo pōdal a chze tam nēřotre czařy wokoło jēřdžicž. Šwjeřelaze je, so je ruřki řrōņpřnyž na dompuczju i řendželřke řhēžōřa wopytal a po wšchēm řdaczu

pscheczelnostwo bjes ruskej a němkej kžezorowej swójbu sažo wobtwjerdžil.

Franzowsjojo njepišaja nětk wjele wo pschijeczu wojersteje pschedłohi. Woni su so jara sjebali, pschetož prjedy mjedzachu zple wěscze, so njebudže pschijata. Woni maja nětk wojnu w sadnej Indiskej se Siamskimi.

Nowonatwarjena zyrkej w Bělej Wodze budže so 6. augusta psches knjesa generalneho superintendenta dr. Erdmana s Wrotšlamja swjatocznje poswjećic. Wona je krašnje natwarjena a budže rjana pŕcha sa nowu wošadu. Bóh daj, so by wona tež město najbohaczišeho žohnowanja sa nju była.

Žně.

Hórki, doły wošrjedkate,
Włódna semja smuhata,
Kune pola sybolate,
Stota Boža sahroda:
Wócžo plawa sadowane
Psches waš, hona žohnowane!

Rač žoŕmja Bože dary,
Ta kłóška czakana,
Se žadom mlody, stary
Žně skote powita.

Lipa kčžeje wonjata,
Pczokki bórczo bohastwa
S njeje domoj noscha.
Bjes tym žitny korjen skhnje,
Stwjelzo srawi selene,
Kžudži wo žně proscha.

Žnježar snaty,
Jakub swjaty,
Boram woła do dwora:
Wsmicze košu na žita!

Wolna kłóška, daro skoty!
Žnješki wenz cze shladuje,
Hdyž wot wlohi, wot czopłoty
Srafe sorno pjelni cze;
Čakaj, lubšcha, swjebelena,
Nětk wem twoje městacžo!
Se sornom by wobczěžena,
Po tebe ja podam so.

Jutije, da-l' Bóh, s bętnym ranjom
Chzemny sašnž na hori,
Krumar nošy s pokhwatanjom
Khlózne žórko, patoki;
Bóh čyž czaš žohnowacž
A kłónczne wjedro dacž.

Haj sto krocž skote kčžeje sbože,
A koša brinczi s wjebelom,
Khléb radženy kracž budža nože,
Hdyž pschithadža Bóh se kłónczom,
So buchi kłóš a hromadka
Sso do powrjestka sawjasa.

Tehdy rad so wenzny wija,
Kosšcherja so wutroba,
Čžeka staroscž, rany žija,
Wjebel dže do dwora.

Sozialdemokratiska hanjenje Boha.

Žako bę kžezor 4. julija pschi wotewrjenju noweho kžezorstwoweho šejma trónsku rěcz pscheczitał, pschistaji wón, kaž smy pišali, hišcže tele kłowa: „A nětk, moji knježa, dżicže! Stary Bóh hlada na waš dele. Wón spožčž wam kwoje žohnowanje k dokonjenju sprawnego skutka k sbožu naschego wótzneho kraja! Hamjen.“

Tele kłowa sapschimnychu, kaž so powjeda, kžezorstwowych

sapóšlanzow jara móznje; na te s posběhnjenym kłowom wuprajene kłowa dasche so hrimotaza kława kšyšcž. Ale kač su sozialdemokratojo tele rjane, swjatoczne kłowa sa směch měli! Sozialdemokrat Liebknecht bę jedyn wot přenich, kiž pscheczimo wojersteje pschedłohy rěczachu. Wón wobsamtnu kwoju rěcz s tymi křobkymi kłowami: „Trónska rěcz měješche, hdyž je wernje powjedane, pschidawť wo tym starym Bóh. Stari Bohojo shubja so a nowy Bóh, kiž pschińdže, je sozialdemokratija, kotrejž pschichod kšyšcha.“

Pravje mjenja na to němste nowiny „Reichsbote“: So je Liebknecht w kwojej rěczki konservativnu stronu hanil, njech je jemu wodate, ale so je wón so poczahujo na kžezorowe kłowo tež Boha hanil a sozialdemokratiju jako Boha pschichodneho czaša wuwolał, to budže junu shonicž, šchož je hižo jich wjele shoniko: Njemylcže so, Bóh so njeda sa směch mēcz.

Nětotremuzkuli kšchescžijanskemu džekaczerjej budže, hdyž tele hanješke Liebknechtowe kłowa kšyšchi, ta ruka kšchepotacž, s kotrejž je wón sozialdemokratisku wólbnu zedłtu wotedał. Šsnano njeje so hišcže nihdy w naschim kraju tajke křobke bjesbóžne Boha sazpiwaze wuwolanje stało, kaž je Liebknecht jow w kžezorowym šejmje kšyšcž dał. Kšchescžijanski lud pak wě nětk, na czim se sozialdemokratiju je. Liebknecht pak dyrbjal wopomnicž, so su w Franzowskej psched sto lětami hižo jedyn ras Boha wotšadžili a revoluziju na jeho město stajili — a s fajkimi rěfami křwě je Franzowski lud tónle njeskutk sapsčacžicž dyrbjal! My pak njechamy tajki hrošny njeskutk w naschim kraju cžępicž.

Njestarajcže so!

Sto lět je, jako w W. w Stollberg-Wernigerodskim hrabinstwje pobožny farar skutkowsche a kwoju wošadu s prawym khlébom žiwjenja satarasche. Wulka bęšche jeho dobrocziwoscž, hacž runje wón samožity njebę a wjazy njemějesche, hacž kwoje kšadne sastojske dothody.

W wulkej šymje, hdyž bęšche nusa bjes kžudymy wulka, bęšche dobry farar tač wjele rošdawał, so so to jeho lubej kšwěrnej mandželiskej kufť wjele bycz sasche. Junu rano wona jeho na to kęžbliweho šczini, so čyžyl so tola w kwojim dobrym czinjenju wobmjesowacž, dokelž je jenož hišcže 48 np. w domjazej kašy. Hdyž wonaj hromadže powjedasčtaj, pschińdže na poł smjeršnjeny, kłódnj, cženko swoblekany wandrowski na dwór wo něščto prošycž. Farar, kotremuž bę jeho žel, da jemu te 48 np., na cžož fararka šdychujjo praji: „Ale, luby mužo, hdyž dženska něčto na wopyt pschińdže, bych tola do najwjetscheje cžęšnosče pschisčta.“

Duchowny pschi wofnje stejo kwojej woczki k njebjekam posběhujjo wotmolwi: „Luba žona, hdyž Bóh luby knjes čže, je jemu to mała wēž, nam dženska hišcže kōždy tch 48 pjenježkow s tolerjom sarunacž. Duž so njestaraj!“

Hacž bęšche fararka s tym trošchtowana, njewēm; wona pak bóršy shoni, so bęšche jejny muž profetiske kłowo rěczal. Ledom so hodžina miny, duž da so hōscž pschpowjedčicž s tym žadanjom, so čže pola knjesa fararja poswacžicž. Rač so woha fararka nastroža, pschetož hōscž njebęšche ničto drubi hacž knjes hrabja Hendrich Stollberg. Wón bęšche na hoitwje, a jenicžka korcžma wo wšy bęšche tajka, so tam knjes hrabja na žadyn pad kšwacžicž njemōžesche. Ani na wotmolwjenje cžakajo s wutrobnym postrowjenjom: „dobre ranje!“ knjesej fararjej ruku kłóczjo psched nim stejesche. Knjes hrabja widžesche na fararjowym woblicžu, so je w nekajkej wustoscži; duž praji: „Luby knjes fararjo, šczēn je na waschim woblicžu, wy macže staroscž; wěscže pak šcže sažo pschējara dobroczimy był.“

Farar móžesche jenož wotmolwicž, so čyžyl rady knjesej hrabi poslužicž, ale so ničto drubeho nima, hacž khléb a butru a twarožk. Hrabja bęšche s tym sponojom, kšwacžina bu pschihotowana. Kosrēcžowanje bęšche žive, tač so knjes hrabja, duchownje a cželnje poshynjeny, so pscheczelnije s tymaj lubymaj cžłowjekomaj rošžohnowa. Žako sažo k kwojemu wyschšchemu hajnikej pschińdže, woprascha so jeho: „Luby S., nimacže 5 tolet pschi šebi?“

„Wobžaruju, mam jenož 3“, bę wotmolwjenje.
„Nó, duž dajcže te jow“, praji hrabja, „ja mam 45 pschi šebi, po prawom dyrbjajo jich 50 bycz.“

Te pjenješy buchu hnydom knjesej fararjej pschipošlane s listom, w kotrymž hrabja pišasche, so dyrbjajo jich 50 bycz, ale so runje wjazy hacž 48 k ruzy nima.